

***Andor László köszöntője a Berend T. Iván 90. születésnapja alkalmából
a BCE Gazdaságpolitika és Munkagazdaságtan Tanszéke által szervezett konferencián,
2020. december 16.***

Kedves Iván!

Boldog születésnapot kívánok! Nagyon örülök, hogy láthatlak, és hadd mondjak ötszörösen köszönetet azok nevében, akik az 1980-as években az előadásaidat hallgatták.

Először is iskolateremtő munkádért mondok köszönetet. Ugyanis nem „magányos farkas” voltál gazdaságtörténészként. Már jóval azelőtt, hogy egyetemi hallgatók lettünk, ismertük azt az iskolát, amit Pach Zsigmond Pállal és Ránki Györggyel megteremtettetek. Ez rendkívüli hozzájárulás volt nem csak az Egyetem humán tőkéjéhez, hanem általában a magyar társadalomtudományhoz is. Nem én voltam az egyetlen, akinek már középiskolásként sokat jelentettek a könyveid és a televízióban látható előadásaid, amelyek aztán a történettudományi érdeklődés és az MKKE felé is tereltek. Külön kiemelném *Válságos évtizedek* c. könyvedet a két világháború közötti Európáról, ami a fiatal generáció számára nagyszerű bevezetésként szolgált nem csak az időszak gazdaságstatisztikai adataiba, hanem a művészetekbe, valamint a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatok összefüggéseibe is. Ez a megközelítés már akkor is egy különleges értéknek számított, az azóta eltelt idő tükrében pedig egyedinek nevezhető.

A második köszönet az Egyetem újjáépítéséért jár. Itt nem csak arról kell beszélni, hogy a rektori időszakodban indított reform újabb lendületet adott a tananyag korszerűsítéséhez, és erős alapot jelentett az Egyetem további fejlődéséhez. Egyébként ez a reform hozta létre az egységes alapozó évet (a szakválasztást megelőzendő), amely engem is fogadott 1985-ben. Újjáépítésen azonban az Egyetem épületének fizikai megújítását is értem. Rektorságod idejére már veszélyessé vált az épület állapota, ezért elindítottad a teljes rekonstrukciót. Ez egyébként azt is jelentette, hogy a mi évfolyamunknak a Műegyetemre kellett átjárnia az előadásaidat hallgatni a Főépület helyett – ekkoriban ugyanis teljes gőzzel haladt a felújítási folyamat.

Harmadikként azért szeretnék köszönetet mondani, hogy tanárként mindig nagyon közvetlen és barátságos voltál a diákokkal. Példaként azt említeném, amikor diákreaktor-választást tartottunk (1986 tavaszán), nagyon kedvesen meghívtad a jelöltünket az akadémiai irodádba. Videóklip is készült róla, ami természetesen nagy sikert aratott az Egyetemen. Nem hiszem, hogy sok MTA-elnök vállalt volna hasonlókat.

Negyedszer azért mondok köszönetet, mert valóban tanítottál és nem csak előadásokat tartottál. Alapvetően meghatározó volt, hogy nem csak a tananyagot akartad átadni, hanem a

világról alkotott képünket is igyekezted formálni. Akár olyan finom eszközökkel, mint hogy említésszerűen felhívtad a figyelmünket olyan szerzőkre is, akik nem voltak részei a formális tananyagnak. Másképp nem hallottunk volna többek között Fernand Braudelről, Marc Blochról, Arnold Toynbee-ről, vagy akár Jánossy Ferencről. Ezzel bizonyos értelemben kifejlesztettél bennünk egy történetfilozófiai megközelítést, ami mindvégig velünk maradt az egyetemi tanulmányok során, annak ellenére, hogy gazdaságtörténetet csak egy évig tanultunk.

Végezetül, ötödikként az Európai Unió érdemeinek (sosem kritikátlan) hangsúlyozásáért szeretném kifejezni köszönetemet. Hadd említsem meg itt egy olyan könyvedet, ami akkor jelent meg, amikor én uniós biztosként dolgoztam Brüsszelben. A könyv címe *Europe in Crisis: Bolt from the Blue?* – így, kérdőjellel. Ez egy nagyon fontos könyv volt a kortárs történelemről, és ebben a szociális Európa kérdését is tárgyalta. Itt is kérdőjellel: fennmaradhat-e a szociális Európa? Történészként erre nem fogalmaztál meg előrejelzést, de ahogy megközelítetted az európai válság, illetve a szociális Európa témáját, az rendkívül hasznos volt a válság időszakában. Hozzájárult ahhoz, hogy egy olyan kilábalási stratégiát fogalmazzunk meg az Európai Unió számára, amely nem nélkülözi az erős szociális dimenziót.

Köszönöm mindezeket, a Kollégáknak pedig nagyon jó ünnepi konferenciát kívánok!